

ganized crime in the world, especially its transnational nature and symbiosis with corruption, as well as the specifics of domestic organized forms of terrorism, separatism and collaborationism. Therefore, a promising area of further research on the analyzed problem is the development of scientifically sound proposals for a new law on combating organized crime in Ukraine.

Key words: organized crime, criminal organization, corruption, collective subject, organized forms of crime, transnational character.

DOI: 10.33663/0869-2491-2021-32-403-410

УДК 343.325+343.237+343.342

В. Н. КУБАЛЬСЬКИЙ,

кандидат юридичних наук, доцент*

ORCID: 0000-0001-6127-5786

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПУБЛІЧНІ ЗАКЛИКИ ДО ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В ІНОЗЕМНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Стаття присвячена аналізу положень іноземного законодавства, що передбачає кримінальну відповідальність за публічні заклики до вчинення злочинів проти національної безпеки. Запропоновано доповнити Кримінальний кодекс України статтею «Публічні заклики до дій, спрямованих на заподіяння шкоди основам національної безпеки України». Доведена доцільність об'єднання певних злочинів у кримінологічну групу «публічні заклики до вчинення злочинів проти національної безпеки».

Ключові слова: публічні заклики, публічне підбурювання, основи національної безпеки, іноземне законодавство.

Кубальский В. Н. Уголовная ответственность за публичные призывы к совершению преступлений против национальной безопасности в иностранном законодательстве

Статья посвящена анализу положений иностранного законодательства, предусматривающего уголовную ответственность за публичные призывы к совершению преступлений против национальной безопасности. Предлагается дополнить Уголовный кодекс Украины статьей «Публичные призывы к действиям, направленным на причинение вреда основам национальной безопасности Украины». Доказана целесообразность объединения определенных преступлений в криминологическую группу «публичные призывы к совершению преступлений против национальной безопасности».

Ключевые слова: публичные призывы, публичное подстрекательство, основы национальной безопасности, иностранное законодательство.

Kubalskyi Vladyslav. Criminal responsibility for public appeals to committing crimes against national safety in foreign legislation

The article is devoted to the analysis of the provisions of foreign legislation that provides for criminal liability for public appeals to commit crimes against national security. It is proposed to supplement the Criminal code of Ukraine with the article «public appeals for actions aimed at causing harm to the foundations of Ukraine's national security». The expediency of combining certain crimes into the criminological group «public appeals for the committing of crimes against national security» has been proved.

Key words: public appeals, public incitement, foundations of national security, foreign legislation.

* Kubalskyi Vladyslav, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.), Docent

Постановка проблеми. В сучасних умовах набула актуальності проблема удосконалення кримінального законодавства за публічні заклики до вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, кримінальна відповідальність за які передбачена ч. 2 ст. 109 та ч. 1 ст. 110 Кримінального кодексу (далі – КК) України. Дослідження зазначених проблем без аналізу іноземного досвіду у цій сфері, як видається, було б украй обмеженим.

Стан дослідження проблематики. Проблеми кримінальної відповідальності за публічні заклики до вчинення злочинів проти основ національної безпеки України присвячені праці таких українських вчених як В.В. Гапончук, Л.В. Дорош, О.В. Епель, О.О. Кваша, В.К. Матвійчук, С.М. Мохончук, Л.В. Мошняга, П.В. Пекар, М.А. Рубашенко, І.О. Томчук, О.А. Чуваков, В.М. Янко та ін. Проте не приділялась належна увага дослідженню норм іноземного законодавства у цій сфері.

Мета та завдання статті полягають у визначенні основних шляхів удосконалення кримінального законодавства України, яке передбачає відповідальність за публічні заклики до вчинення злочинів проти основ національної безпеки. Таке вдосконалення повинно ґрунтуватися на доктринальних підходах вітчизняних вчених з урахуванням іноземного досвіду кримінальної відповідальності за такі злочини.

Виклад основного матеріалу. У КК Української РСР (України) 1960 р., який діяв до 01 вересня 2001 р., глава перша передбачала відповідальність за «злочини проти держави», до якої у 1989 р. Указом Президії Верховної Ради Української РСР була включена ст. 62¹ «Заклики до вчинення злочинів проти держави», що передбачала відповідальність за публічні заклики до зради Батьківщини, вчинення терористичного акту або диверсії¹. Вже пізніше, у 1992 р., ця стаття була виключена. Законом від 17 червня 1992 р. КК Української РСР (України) 1960 р. був доповнений ст. 56¹, частина друга якої передбачала відповідальність за публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади. Цей КК також передбачав відповідальність за публічні заклики до вчинення дій, метою яких є зміна території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України (ч. 1 ст. 62 Кодексу). Привертає до себе увагу та обставина, що такий злочин, як публічні заклики до агресивної війни або розв'язування воєнного конфлікту (ст. 63), відповідно до КК Української РСР (України) 1960 р. належав до особливо небезпечного злочину проти держави (глава I в редакції від 17.06.92)². При цьому варто враховувати, що в історії вітчизняного кримінального права злочини, які тепер мають назву «злочини проти основ національної безпеки України», раніше називалися «контрреволюційні злочини», «особливо небезпечні державні злочини» («особливо небезпечні злочини проти держави») і передбачалися як складова частина більш широкої категорії злочинів, що мала назву «державні злочини» («злочини проти держави»)³.

За сучасних умов реформування національного кримінального законодавства, адаптації його до європейських стандартів значення порівняльно-правового методу, який у нашому випадку буде застосований для вивчення зарубіжного досвіду регламентації кримінальної відповідальності за публічні заклики до вчинення злочинів проти національної безпеки, стає актуальним, оскільки сприяє розв'язанню наявних проблем. Адже порівняння, як зазначає М. Ансель, здатне озброїти ідеями й аргументами, які неможливо отримати навіть за належного знання лише свого права⁴. У контексті нашого дослідження вивчення іноземного законодавства у цій сфері сприятиме визначенню недолі-

ків законодавства України та розробці шляхів його подальшого вдосконалення.

Окрім суто пізнавальних завдань, порівняльне правознавство покликане сприяти й досягненню цілком визначених практичних результатів, пов'язаних із: 1) уніфікацією законодавства різних держав у тих пріоритетних галузях, де наявна необхідність такого консолідуючого підходу (зокрема, це стосується й кримінального права); 2) розробкою пропозицій щодо вдосконалення національних правових систем на підставі критичного і, головне, всебічного дослідження правового досвіду зарубіжних країн⁵. Публічні заклики до вчинення злочинів проти основ національної безпеки України вчиняються переважно, як свідчить досвід, при здійсненні екстремістської, терористичної або сепаратистської діяльності. На підставі проведеного дослідження на рівні докторської дисертації, присвяченої відповідній проблематиці, О.О.Пашенко стверджує, що зарубіжний досвід, на його думку, може бути враховано під час криміналізації нових діянь. При цьому він має другорядне значення (порівняно із суспільною небезпечністю, міжнародно-правовим фактором тощо), слугує лише додатковим аргументом (підтвердженням необхідності) щодо введення норми, яку зумовлюють передусім інші суспільні процеси (зміна умов життя суспільства, збільшення кількості відповідних діянь та ін.)⁶.

Сучасне кримінальне законодавство зарубіжних держав передбачає кримінальну відповідальність за злочини проти національної безпеки. Такі злочини у розділах (главах) КК деяких держав мають різні найменування: злочини проти основ конституційного ладу та безпеки держави (Азербайджан, Вірменія, Грузія, РФ), злочини проти національної безпеки (В'єтнам, Румунія), злочини проти безпеки держави (Алжир, Болівія, Індонезія, Куба, КНР, Мексика, Оман, Португалія, Таїланд, Швеція), злочини проти держави (Білорусь, Угорщина, Індія, Італія, Латвія, Македонія, Монголія, Парагвай, Сінгапур, Судан, Туркменістан), злочини проти Республіки (Болгарія, Польща, Узбекистан, Хорватія, Естонія), злочини проти основ конституційного ладу (Федерація Боснії та Герцеговини), злочини проти незалежності литовської держави, територіальної цілісності та конституційного ладу (Литва), злочини проти публічної влади та безпеки держави (Молдова), злочини проти держави та оборони країни (Швейцарія)⁷. В Україні зазначені посягання у розділі I Особливої частини Кримінального кодексу мають найменування «злочини проти основ національної безпеки України». Щодо цього О.А.Чуваков на підставі того, що наша держава становить собою єдину соціальну систему, дійшов висновку, що носієм пріоритетних потреб різних соціальних груп і окремих громадян є нація. Тому поняття «національна безпека» більш справедливо, на його думку, визначає сутність проблематики безпеки держави. Своєю чергою, безпека держави є складовою ширшого поняття «національна безпека»⁸.

Якщо розглядати не національну безпеку в цілому (у широкому розумінні), а основи такої безпеки (розділ I КК), то природно можна припустити існування національної безпеки у вузькому її розумінні, якими і є основи національної безпеки держави⁹. Як зазначає О.А.Чуваков, національна безпека держави, як спектр охоронюваних суспільних відносин, забезпечується як використанням групи складів злочинів, закріплених у розділі I КК України, так і нормами інших розділів КК. У цьому разі, на його думку, йдеться про національну безпеку в широкому її розумінні, де вона не обмежується лише розділом I КК України,

але охоплює і багато інших розділів чинного кримінального законодавства¹⁰. Поділяючи наведену позицію, варто зазначити, що такий підхід відповідає змісту поняття «національна безпека України», визначення якого містить ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» 2018 р.

Поняття «публічні заклики» використовується законодавцем у шести статтях Особливої частини КК України і передбачає кримінальну відповідальність за вчинення посягань, які належать до злочинів проти національної безпеки в широкому розумінні: публічні заклики – до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади (ч. 2 ст. 109), до зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України (ч. 1 ст. 110), до вчинення терористичного акту (ст. 258²), до погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель чи споруд, насильницького виселення громадян, що загрожують громадському порядку (ст. 295), до агресивної війни або до розв'язування воєнного конфлікту (ст. 436), до геноциду (ч. 2 ст. 442). Вказане поняття у кожній з цих статей, як стверджує В.В. Гапончук, має однаковий зміст, що і є підставою для його віднесення до наскрізних кримінально-правових¹¹.

Спеціальні склади злочинів, які передбачають відповідальність за публічні заклики чи підбурювання до тих чи інших державних злочинів, передбачені кримінальним законодавством пострадянських держав, Албанії, Алжиру, Бельгії, Великої Британії, Данії, Замбії, Ізраїлю, Іраку, Ірану, Іспанії, Канади, КНДР, Коста-Ріки, Македонії, Нігерії, Панами, Португалії, Республіки Корея, Словенії, Судану, Таїланду, Тунісу та Франції. При цьому згідно з КК пострадянських держав, Албанії, Данії, Коста-Ріки, Панами, Португалії відповідальність настає лише за публічний заклик, тоді як згідно з законодавством Великої Британії, Замбії, Ірану, Іраку, Іспанії, Італії, Канади, КНДР та Франції – за будь-яке підбурювання до вчинення державних злочинів¹². В контексті наведеного вартий уваги підхід О.О. Кваші та В.В. Гапончука, який полягає у тому, що публічні заклики є підбурюванням, що має публічний характер¹³.

У кримінальному законодавстві зарубіжних держав передбачена кримінальна відповідальність за публічні заклики (підбурювання) до вчинення наступних злочинів проти національної безпеки: насильницьких дій проти конституційного ладу (Албанія), ліквідації державної незалежності Латвійської Республіки з метою включення Латвії в єдине державне утворення з будь-якою іншою державою або до ліквідації її іншим чином (Латвія); будь-якого державного злочину (Литва, Естонія); зради, шпигунства, саботажу, самоозброєння проти державної влади або проти частини населення (Франція); заколоту (Велика Британія, Ізраїль, Індія, Судан, Замбія)¹⁴.

Стаття 81 «Заклик до насильницького повалення державної влади й насильницької зміни державного ладу Латвійської Республіки» КК Латвійської Республіки передбачає відповідальність за публічні заклики до насильницького повалення закріпленої її Основним законом державної влади або насильницької зміни державного ладу республіки, а також поширення з цією метою матеріалів, що містять такі заклики. Стаття 82 «Заклик до ліквідації державної незалежності Латвійської Республіки» цього Кодексу встановлює відповідальність за публічний заклик до ліквідації державної незалежності Латвійської Республіки для включення Латвії в єдине державне утворення з будь-якою іншою державою або до ліквідації її в інший спосіб. Стаття 83 «Заклик до по-

рушення територіальної цілісності Латвійської Республіки» КК Латвійської Республіки передбачає відповідальність за публічний заклик до підриву територіальної цілісності Латвійської Республіки, якщо це призвело до відокремлення в непередбаченому Конституцією Латвійської Республіки порядку будь-якої частини території Латвійської Республіки¹⁵.

Статтею 122 «Громадське підбурювання до порушення суверенітету Республіки Литва за допомогою насильства» КК Литовської Республіки передбачено відповідальність за дії особи, яка публічно підбурює до порушення суверенітету Литовської Республіки з використанням насильства, зміни її конституційного ладу, повалення законного уряду, посягання на незалежність чи порушення територіальної цілісності, формування збройних груп для таких цілей¹⁶. Інший підхід до криміналізації публічних закликів передбачений кримінальним законодавством РФ. Зокрема, ст. 205² «Публічні заклики до здійснення терористичної діяльності, публічне виправдання тероризму або пропаганда тероризму» КК РФ містить диспозицію такого змісту: «публічні заклики до здійснення терористичної діяльності, публічне виправдання тероризму або пропаганда тероризму». Стаття 280 «Публічні заклики до здійснення екстремістської діяльності» КК РФ містить диспозицію такого змісту: публічні заклики до здійснення екстремістської діяльності (ч. 1). Стаття 280¹ «Публічні заклики до здійснення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності РФ» КК РФ містить диспозицію такого змісту: публічні заклики до здійснення дій, спрямованих на порушення територіальної цілісності Російської Федерації (ч. 1)¹⁷.

Відповідальність за публічні заклики до вчинення різних видів злочинів проти національної безпеки передбачено ч. 1 ст. 361 «Заклики до дій, спрямованих на заподіяння шкоди національній безпеці Республіки Білорусь» КК Республіки Білорусь: «публічні заклики до захоплення державної влади, або насильницької зміни конституційного ладу Республіки Білорусь, чи зради державі, або вчинення акту тероризму чи диверсії, або вчинення інших дій, спрямованих на заподіяння шкоди національній безпеці Республіки Білорусь, або поширення матеріалів, які містять такі заклики»¹⁸. Такий підхід до криміналізації видається найбільш вдалим, оскільки передбачає відповідальність за публічні заклики до вчинення будь-яких дій, спрямованих на заподіяння шкоди національній безпеці Республіки Білорусь.

В юридичній літературі вченими висуваються різноманітні пропозиції щодо удосконалення кримінального законодавства в частині відповідальності за публічні заклики до вчинення злочинів проти основ національної безпеки України. Так, з урахуванням міжнародного досвіду О.О. Кваша та В.В. Гапончук запропонували доповнити КК України ст. 110¹ «Публічне підбурювання до вчинення злочинів проти основ національної безпеки України», яку запропонували викласти у такій редакції: «Публічне підбурювання до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, а також до вчинення умисних дій з метою зміни меж території або державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, а так само розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій карається ...»¹⁹. Такий підхід ґрунтується на тому, що термін «заклики» за змістом є вужчим за термін «підбурювання», тобто поняття «публічні заклики» штучно звужує зміст тих дій, що утворюють відповідний склад злочину, передбачений у перелічених вище статтях КК України. Однак це не змінює сутності публічних закликів, адже за змістом вони є підбурюванням,

яке має публічний характер. Як уточнюють О.О. Кваша та О.О. Гапончук, підбурювання може бути непублічним і публічним. У зв'язку з наведеним запропоновано внести зміни до статей 109, 110, 258², 295, 299, 436, 442 КК України, замінивши поняття «публічні заклики» на «публічне підбурювання»²⁰.

С.В. Пекар у світлі останніх подій в Україні пропонує доповнити ст. 111 «Державна зрада» КК України окремою формою об'єктивної сторони складу злочину – «публічні заклики до розв'язування агресії проти України або розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій»²¹. Українська вчена Л.В. Мошняга обгрунтувала доцільність виключення зі статей 109 і 110 КК ознак публічних закликів до вчинення вказаних дій чи розповсюдження матеріалів із такими закликами і необхідність доповнення КК ст. 114¹ «Публічні заклики до вчинення злочину проти основ національної безпеки України» такого змісту: «Публічні заклики до вчинення злочину проти основ національної безпеки України, а також розповсюдження, виготовлення чи зберігання з метою розповсюдження матеріалів із такими закликами, – караються ...»²². І.О. Томчук пропонує встановити кримінальну відповідальність за публічні заклики до злочинів, передбачених статтями 111, 112, 113, 114¹ КК України²³, що передбачатиме відповідальність за публічні заклики до будь-яких (крім шпигунства) злочинів проти основ національної безпеки України. Такий підхід у цьому питанні видається вдалим з точки зору забезпечення кримінальної відповідальності за публічні заклики до вчинення будь-яких злочинів проти основ національної безпеки України.

Висновки. Аналіз кримінального законодавства іноземних держав засвідчив відсутність єдиного підходу до криміналізації публічних закликів до вчинення злочинів проти національної безпеки. Поширеним для пострадянських держав є підхід законодавця щодо криміналізації публічних закликів до насильницьких змін чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, або дій, спрямованих на зміну меж території держави. Ґрунтуючись на доктринальних розробках вчених, доцільно доповнити КК України статтею «Публічні заклики до дій, спрямованих на заподіяння шкоди основам національної безпеки України». Внесення таких доповнень до КК потребуватиме відповідних змін до статей 109 і 110 КК України. З кримінологічної точки зору, з метою визначення та застосування спеціальних заходів запобігання та протидії, видається доцільним об'єднання злочинів, відповідальність за які передбачена ч. 2 ст. 109, ч. 1 ст. 110, ч. 1 ст. 258², ст. 295, ст. 436, ч. 2 ст. 442 КК України, в одну кримінологічну групу під загальною назвою «публічні заклики до вчинення злочинів проти національної безпеки».

1. Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів Української РСР: Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 14 квітня 1989 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7373-11/ed19890414#Text> (дата звернення: 24.12.2020). **2. Кримінальний кодекс Української РСР 1960 р.** URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2001-05> (дата звернення: 01.11.2020). **3. Мошняга Л.В.** Кримінальна відповідальність за злочини проти конституційних основ національної безпеки України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків, 2011. С. 83. **4. Очерки сравнительного права: сборник / Сост., перевод и вступ. статья В.А. Туманова.** Москва: Прогресс, 1981. С. 38. **5. Каменський Д.В.** Порівняльні кримінально-правові дослідження: передумови та завдання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція.* 2014. Вип. 9–1. С. 207–208. **6. Пащенко О.О.** Соціальна обумовленість кримінально-правових норм: автореф. дис...

докт. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2019. С.24. **7.**Додонов В.Н., Катинус О.С., Щерба С.П. Сравнительное уголовное право. Особенная часть: монография / под общ. и науч. ред.: С.П.Щерба. Москва: Юрлитинформ, 2010. С.394–395. **8.**Чуваков О.А. Злочини проти основ національної безпеки України: проблеми кримінально-правової теорії і практики: монографія / О.А.Чуваков; відп. ред. О.М.Костенко. Одеса: Фенікс, 2017. С.37. **9.**Чуваков О.А. Вказ. праця. С.59. **10.**Сравнительное уголовное право. Указ. соч. С.59. **11.**Гапончук В.В. Публічні заклики до протиправних дій як наскрізне кримінально-правове поняття. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2019. № 1. С.12. **12.**Сравнительное уголовное право. Указ. соч. С.428–429. **13.**Квашиа О.О., Гапончук В.В. Публічне підбурювання до вчинення злочину: поняття та суспільна небезпека. / *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення*: матеріали міжвуз. наук.-практ. круглого столу (Київ, 22 берез. 2019 р.). / [ред. кол. В.В.Черней, С.Д.Гусарев, С.С.Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. С.60. **14.**Сравнительное уголовное право. Указ. соч. С.429. **15.**Criminal code of the Republic of Latvia (1998, amended 2013) (English version). Онлайн база законодавства держав – учасниць ОБСЄ «Legislationline». URL: http://legislationline.org/documents/section/criminalcodes/Latvia_CC_am2013_en.pdf (дата звернення: 19.12.2020). **16.**Criminal code of Lithuania (2000, amended 2010) (English version). Онлайн база законодавства держав – учасниць ОБСЄ «Legislationline». URL: <http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (дата звернення: 19.12.2020). **17.**Уголовный кодекс Российской Федерации (1996, с изменениями от 2019 г.). URL: https://www.legislationline.org/download/id/8292/file/Russian_Federation_CC_am2019_ru.pdf (дата звернення: 01.11.2020). **18.**Уголовный кодекс Республики Беларусь (1999, с изменениями от 2019 г.). URL: https://www.legislationline.org/download/id/8314/file/Belarus_CC_1999_am2019_ru.pdf (дата звернення: 24.12.2020). **19.**Квашиа О.О., Гапончук В.В. Публічні заклики до вчинення злочинів проти основ національної безпеки України (ч.2, 3 ст.109, ст.110 КК України). *Держава і право*. 2019. № 83. С.255. **20.**Квашиа О.О., Гапончук В.В. Публічне підбурювання до вчинення злочину: поняття та суспільна небезпека. С.60–61. **21.**Пекар П.В. Кримінально-правова характеристика пропаганди війни: автореф. дис.... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2017. С.14. **22.**Мошняга Л.В. Цит. праця. С.7, 8, 247. **23.**Томчук І.О. Порівняльно-правова характеристика відповідальності за злочини проти національної безпеки за вітчизняним та зарубіжним кримінальним законодавством. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (3). С.194.

References

1.Pro vnesennia zmin i dopovnen' do Kryminal'noho i Kryminal'no-protseksual'noho kodeksiv Ukrain'skoi RSR: Ukaz Prezidi Verkhovnoi Rady Ukrain'skoi RSR vid 14 kvitnia 1989 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/7373-11/ed19890414#Text> (data zvernennia: 24.12.2020). [ukr]. **2.**Kryminal'nyj kodeks Ukrain'skoi RSR 1960 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2001-05> (data zvernennia: 01.11.2020). [ukr]. **3.**Moshniia L.V. Kryminal'na vidpovidal'nist' za zlochyny proty konstytutsiinykh osnov natsional'noi bezpeky Ukrainy: dys.... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Kharkiv, 2011. С.83. [ukr]. **4.**Ocherky sravnytel'noho prava: Sbornyk / Sostavlenye, perevod y vstup. stat'ia V.A.Tumanova. Moskva: Prohress, 1981. С.38. [rus]. **5.**Kamens'kyj D.V. Porivnial'ni kryminal'no-pravovi doslidzhennia: peredumovy ta zavedannia. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Ser.: Yurysprudentsiia. 2014. Vyp.9–1. S. 207–208. [ukr]. **6.**Paschenko O.O. Sotsial'na obumovenist' kryminal'no-pravovykh norm: avtoref. dys.... dokt iuryd. nauk: 12.00.08. Odessa, 2019. С.24. [ukr]. **7.**Dodonov V.N., Kapynus O.S., Scherba S.P. Sravnytel'noe uholovnoe pravo. Osobennaiia chast': monohrafiia / pod obsch. y nauch. red.: S.P.Scherba. Moskva: Yurlytynform, 2010. С.394–395. [rus]. **8.**Chuvakov O.A. Zlochyny proty osnov natsional'noi bezpeky Ukrainy: problemy kryminal'no-pravovoi teorii i praktyky: monohrafiia / O.A.Chuvakov; vidp. red. O.M.Kostenko. Odessa: Feniks, 2017. С.37. [ukr]. **9.**Chuvakov O.A. Vkaz. pratsia. С.59. **10.**Sravnytel'noe uholovnoe pravo. Ukaz. soch. С.59. **11.**Haponchuk V.V. Publichni zaklyky do protypravnykh dij yak naskrizne kryminal'no-pravove poniattia. *Naukovyj chasopys Natsional'noi akademii prokuratury Ukrainy*. 2019. № 1. S.12. [ukr]. **12.**Sravnytel'noe

uholovnoe pravo. Ukaz. soch. C. 428–429. **13.** Kvasha O.O., Haponchuk V.V. Publichne pidburiuvannia do vchynennia zlochyну: poniattia ta suspil'na nebezpeka. *Kryminolohichna teoriia i praktyka: dosvid, problemy s'ohodennia ta shliakhy ikh vyrishennia*: materialy mizhvuz. nauk.-prakt. krugloho stolu (Kyiv. 22 berez. 2019 r.). / [red. kol. V.V. Cherniej, S.D. Husariev, S.S. Cherniav's'kyj ta in.]. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav, 2019. S. 60. [ukr]. **14.** Sravnytel'noe uholovnoe pravo. Ukaz. soch. C. 429. **15.** Criminal code of the Republic of Latvia (1998, amended 2013) (English version). Onlajn baza zakonodavstva derzhav – uchasnyts' OBSYe «Legislationline». URL: http://legislationline.org/documents/section/criminalcodes/Latvia_CC_am2013_en.pdf (data zvernennia: 19.12.2020). **16.** Criminal code of Lithuania (2000, amended 2010) (English version). Onlajn baza zakonodavstva derzhav – uchasnyts' OBSYe «Legislationline». URL: <http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes> (data zvernennia: 19.12.2020). **17.** Uholovnyj kodeks Rossyjskoj Federatsyy (1996, s zymenyiamy ot 2019). URL: https://www.legislationline.org/download/id/8292/file/Russian_Federation_CC_am2019_ru.pdf (data zvernennia: 01.11.2020). [rus]. **18.** Uholovnyj kodeks Respublyky Belarus' (1999, s zymenyiamy ot 2019). URL: https://www.legislationline.org/download/id/8314/file/Belarus_CC_1999_am2019_ru.pdf (data zvernennia: 24.12.2020). [rus]. **19.** Kvasha O.O., Haponchuk V.V. Publichni zaklyky do vchynennia zlochyнуv proty osnov natsional'noi bezpeky Ukrainy (ch. 2, 3 st. 109, st. 110 KK Ukrainy). *Derzhava i pravo*. 2019. № 83. S. 255. [ukr]. **20.** Kvasha O.O., Haponchuk V.V. Publichne pidburiuvannia do vchynennia zlochyну: poniattia ta suspil'na nebezpeka. C. 60–61. [ukr]. **21.** Pekar P.V. Kryminal'no-pravova kharakterystyka propahandy vijny: avtofef. dys. ... kand. iuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv, 2017. S. 14. **22.** Moshniaha L.V. Tsyt. pratsia. S. 7, 8, 247. [ukr]. **23.** Tomchuk I.O. Porivnial'no-pravova kharakterystyka vidpovidal'nosti za zlochyну proty natsional'noi bezpeky za vitchyznianym ta zarubizhnym kryminal'nym zakonodavstvom. *Pravo i suspil'stvo*. 2015. № 4 (3). S. 194. [ukr].

Kubalskyi Vladyslav. Criminal responsibility for public appeals to committing crimes against national safety in foreign legislation

The article is devoted to research of positions of foreign legislation, that envisage criminal responsibility for public appeals to committing crimes against national safety. Attention is accented on the problems of improving of legislation of Ukraine in this sphere. The suggestions of the Ukrainian scientists, related to improving of norms of Division I Special part of the Criminal code of Ukraine, that regulate responsibility for public appeals to committing crime against bases of national safety, are analyzed. The purpose of the article is to identify the main ways to improve the criminal legislation of Ukraine, which provides for liability for public appeals to commit crimes against national security, based on doctrinal approaches of domestic scholars and foreign experience of criminal liability for such crimes.

In modern conditions, the problem of improving criminal law for public appeals to commit crimes against the foundations of national security of Ukraine, criminal liability for which is provided for in Part 2 of Art. 109 and Part 1 of Art. 110 of the Criminal code of Ukraine. Research on these issues without an analysis of foreign experience in this sphere seems to be extremely limited. It is proposed to supplement the Criminal code of Ukraine with the article «Public appeals to actions aimed at harming the foundations of national security of Ukraine». The expediency of combining crimes, the responsibility for which is provided by Part 2 of Art. 109, part 1 of Art. 110, part 1 of Art. 258², art. 295, art. 436, part 2 of Art. 442 of the Criminal Code of Ukraine, in one criminological group under the general name «public calls to commit crimes against national security».

Key words: public appeals, public incitement, foundations of national security, foreign legislation.